

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 24/2 đến 2/3/2014)

- Quân đội Việt - Trung thiết lập đường dây liên lạc bảo mật
- Trung Quốc bác bỏ thông tin đề nghị Philippines trì hoãn vụ kiện
- Philippines phản đối Trung Quốc sử dụng vòi rồng xua đuổi ngư dân
- Philippines kêu gọi các nước tranh chấp khác cùng khởi kiện Trung Quốc
- Mỹ tái cam kết Hiệp ước Phòng thủ Chung với Philippines
- Đại sứ Mỹ tại Philippines bác bỏ đường chín đoạn của Trung Quốc
- Malaysia - Philippines nhất trí giải quyết hòa bình tranh chấp biển
- Nguyên chủ tịch Nghị viện EU chỉ trích hành động quyết đoán của Trung Quốc
- Indonesia tăng cường sự hiện diện quân sự ở Biển Đông

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Trung Quốc bác bỏ cáo buộc của Philippines về vụ phun vòi rồng ở Bãi cạn Scarborough.

Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc Hoa Xuân Oánh hôm 25/2 tuyên bố, “Trung Quốc không chấp nhận sự phản đối của Philippines. Bãi cạn Scarborough/Hoàng Nham là một phần không thể tách rời của lãnh thổ Trung Quốc. Tàu chính phủ Trung Quốc đã xử lý hành động của các tàu nước ngoài ở khu vực này trong phạm vi cho phép và phù hợp. Trung Quốc hối thúc Philippines tôn trọng chủ quyền của Trung Quốc và không gây thêm các rắc rối mới.”

Trung Quốc sẵn sàng thảo luận về COC với ASEAN. Trong cuộc họp báo thường kỳ của Bộ Ngoại giao Trung Quốc hôm 26/2, Người phát ngôn Hoa Xuân Oánh cho biết, “Theo kế hoạch công tác năm 2013-2014 đã được thông qua, các

bên đồng ý tổ chức Cuộc họp Nhóm Công tác Chung về Thực thi DOC lần thứ 10 ở Singapore vào ngày 18/3/2014 và tiếp tục các cuộc thảo luận liên quan. Trung Quốc sẵn sàng cùng các quốc gia ASEAN duy trì bước đà đã có, tiếp tục thực hiện đầy đủ và hiệu quả DOC, tích cực hướng tới tham vấn về COC.”

Trung Quốc lập lờ về vùng nhận diện phòng không ở Biển Đông. Người phát ngôn Bộ Quốc phòng Trung Quốc Dương Vũ Quân hôm 27/2 cho hay, quyết định về việc thiết lập thêm các vùng nhận dạng phòng không (ADIZ) sẽ tùy thuộc vào mức độ nguy cơ trên không mà Bắc Kinh phải đối mặt, “Là một quốc gia có chủ quyền, Trung Quốc có quyền thiết lập vùng ADIZ. Điều đáng chú ý là Trung Quốc có niềm tin vào sự ổn định của tình hình Biển Đông và mối quan hệ với các nước quanh vùng biển này.”

Trung Quốc bác bỏ thông tin đề nghị Philippines trì hoãn vụ kiện. Người phát ngôn Bộ Ngoại Giao Trung Quốc Tần Cương hôm 28/2 tuyên bố, “Thông tin đó hoàn toàn là bịa đặt. Quyết tâm của Trung Quốc trong việc bảo vệ chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ là không thể thay đổi. Chúng tôi sẽ không bao giờ thỏa thuận về chủ quyền và các quyền, lợi ích trên biển của mình. Phía Philippines muốn khiêu kiện Trung

Quốc về tranh chấp Biển Đông, Trung Quốc phản đối và không bao giờ chấp nhận điều đó.”

+ *Philippines:*

Philippines yêu cầu Trung Quốc giải thích vụ phun vòi rồng. Phát biểu trong một buổi họp báo được phát sóng trên truyền hình hôm 25/2, Tổng thống Philippines Benigno Aquino yêu cầu Trung Quốc giải thích thông tin lực lượng Cảnh sát biển nước này đã bắn vòi rồng vào ngư dân Philippines tại Bãi cạn Scarborough. **Thông tin trên** được Tổng tham mưu trưởng Các lực lượng vũ trang Philippines Tướng Emmanuel Bautista đưa ra hôm 24/2. Theo tổng thống Aquino, Manila sẽ gửi một “thông điệp ngoại giao” để làm rõ sự việc cũng như mục đích của Bắc Kinh. Philippines cần tìm hiểu việc phun vòi rồng hiện có phải là một phần quy trình hành động mà các tàu Trung Quốc áp dụng hay đây chỉ là một trường hợp riêng lẻ bắt nguồn từ lệnh của một thuyền trưởng.

Philippines phản đối Trung Quốc sử dụng vòi rồng xua đuổi ngư dân nước này. Bộ Ngoại giao Philippines ngày 25/2 đã triệu Đại biện lâm thời của sứ quán Trung Quốc tại Manila tới để phản đối “những nỗ lực của Trung Quốc nhằm ngăn cản ngư dân Philippines đánh cá trong khu vực bãi cạn Scarborough - Philippines gọi là Bajo de Masinloc.” Philippines kịch liệt phản đối tàu chấp pháp Trung Quốc xua đuổi tàu cá Philippines khi những tàu này đang tìm kiếm nơi trú ẩn tại Bãi cạn Scarborough do điều kiện thời tiết xấu. Theo ông Hernandez, một tàu cảnh sát biển của Trung Quốc đã liên tục hú còi và phun vòi rồng vào hai tàu cá Philippines hôm 27/1.

Philippines tăng cường khả năng phòng thủ trên biển. Phát biểu trước báo giới hôm 25/2, phát ngôn viên quân đội Philippines, trung tá Ramon Zagala cho biết, Bãi cạn Scarborough giờ đây được chuyển giao cho Bộ Tư lệnh miền Tây ở Palawan. Trước đó, khu vực này do Bộ Tư lệnh Bắc Luzon ở Tarlac kiểm soát. Theo ông Zagala, việc chuyển giao này nhằm tăng cường khả năng phòng vệ bên ngoài, đảm bảo tính thống nhất trong việc chỉ đạo và thực thi các nhiệm vụ. Lệnh chuyển giao được Tổng tham mưu trưởng lực lượng vũ trang Philippines Emmanuel Bautista ký vào tuần trước.

Philippines kêu gọi các nước tranh chấp cùng khởi kiện Trung Quốc. Phát biểu tại một cuộc thảo luận bàn tròn ở Đại học Philippines hôm 27/2, người đứng đầu nhóm luật sư của

Philippines trong vụ kiện đường lưỡi bò ông Francis Jardeleza cho biết: “Chúng tôi mong Malaysia và Việt Nam sẽ tham gia vụ kiện cùng chúng tôi hoặc họ có thể tự khởi kiện riêng”. Theo ông Jardeleza, ngày 30/3 tới Philippines sẽ đệ trình lên tòa trọng tài một tài liệu dày 100 trang về lập luận của nước này trong vụ kiện.

Cảnh sát biển Philippines sẵn sàng quay trở lại Bãi cạn Scarborough. Tư lệnh Cảnh sát biển Philippines, Phó Đô đốc Rodolfo Isorena cho biết lực lượng này sẵn sàng triển khai tàu tuần tra quay trở lại Scarborough để bảo vệ ngư dân Philippines nếu Tổng thống Aquino ra lệnh.

Philippines từ chối đề nghị của Trung Quốc về tranh chấp biển. Một cựu nghị sỹ kiêm cố vấn an ninh cho Tổng thống Philippines ông Roilo Golez tiết lộ rằng, “Củ cà rốt mà Trung Quốc đưa ra chính là việc cả hai nước sẽ cùng rút quân khỏi Bãi cạn Scarborough. Đổi lại Philippines sẽ không đệ trình bản ghi nhớ về lập luận của nước này lên tòa trọng tài vào ngày 30/3”. Đề nghị trên được Trung Quốc “đưa ra thông qua các kênh không chính thức”. Theo ông Golez, Bắc Kinh không yêu cầu Manila phải dừng vụ kiện mà chỉ trì hoãn việc đệ trình lên Tòa trọng tài sau thời điểm 30/3.

+ Indonesia:

Indonesia tăng cường sự hiện diện quân sự ở Biển Đông. Tổng tư lệnh quân đội Indonesia tướng Moeldoko hôm 27/2 cho biết, Jakarta sẽ triển khai lực lượng bổ sung, tăng cường lực

lượng không quân xung quanh quần đảo Natuna có biên giới với Việt Nam ở phía Bắc, Malaysia và Brunei ở phía Đông, “Do vị trí chiến lược của Natuna, việc tăng cường lực lượng hải quân, lục quân và không quân là cần thiết nhằm dự đoán bất kỳ sự bất ổn nào ở Biển Đông và đóng vai trò như một hệ thống cảnh báo sớm cho Indonesia.”

+ Mỹ:

Mỹ tiếp tục bác bỏ đường chín đoạn của Trung Quốc. Phát biểu tại một diễn đàn của hiệp hội phóng viên nước ngoài ở Philippines hôm 24/2, Đại sứ Mỹ tại Philippines ông Philip Goldberg khẳng định: “Không có cái gọi là đường 9 đoạn. Chúng tôi không tin rằng yêu sách đường 9 đoạn có thể qua được vòng kiểm tra pháp lý để xác định hoặc giải quyết các tranh chấp ở Biển Đông”. Ông Goldberg nhấn mạnh, “Chúng tôi phản đối các nỗ lực đơn phương nhằm thay đổi hiện trạng trên đất liền, trên không hay trên biển. Chúng tôi không đứng về bên nào trong các tranh chấp nhưng chúng tôi

giữ vững các nguyên tắc của mình. Tham vấn với các nước láng giềng, tuân thủ những quy tắc ứng xử, tôn trọng quyền tự do lưu thông – cần là nguyên tắc chính của thế kỷ 21.” Washington ủng hộ mạnh mẽ những nỗ lực giải quyết tranh chấp và yêu sách chồng lấn thông qua con đường ngoại giao và các quy trình pháp lý được quốc tế công nhận.

Mỹ tái cam kết Hiệp ước Phòng thủ Chung với Philippines. Trong cuộc họp ngày 24/2 với Tổng tham mưu trưởng Các lực lượng vũ trang Philippines Tướng Emmanuel Bautista, Đô đốc Harry Harris Jr., Tư lệnh Hạm đội Thái Bình Dương, cho biết, “Đô đốc Hải quân Mỹ Jonathan Greenert hôm 13/2 tái khẳng định cam kết của Mỹ với Philippines theo Hiệp ước và tôi hoàn toàn đồng ý về điều đó. Tôi muốn nhấn mạnh các nghĩa vụ theo Hiệp ước Mỹ - Philippines và chúng tôi sẽ tuân thủ các nghĩa vụ đó.” Theo ông Harris, “Mỹ hoan nghênh hành động vừa qua của chính phủ Philippines sử dụng

tòa trọng tài để giải quyết tranh chấp với Trung Quốc. Điều đó thể hiện một sự chín chắn, muốn giải quyết tranh chấp bằng con đường ngoại giao, hòa bình, chứ không phải bằng hành động cưỡng ép.”

Mỹ lo ngại về sức mạnh quân sự của Trung Quốc. Ông David Shear, người được đề cử làm Thứ trưởng Quốc phòng Mỹ phụ trách khu vực Châu Á - Thái Bình Dương trong văn bản trả lời Ủy ban Quân vụ Thượng viện Mỹ hôm 25/2, khẳng định: “Chúng ta phải chú ý đặc biệt vào việc Trung Quốc đầu tư phát triển công nghệ, cũng như các lĩnh vực nước này tập trung”. Ông Shear cho biết Washington hoan nghênh sự trỗi dậy hòa bình của Trung Quốc, nhưng sự lớn mạnh của quân đội Trung Quốc vẫn là một mối lo ngại đối với Mỹ, đặc biệt là việc Bắc Kinh đầu tư vào công nghệ quốc phòng. Ông Shear mô tả quan hệ Mỹ - Trung có đồng thời các yếu tố hợp tác và cạnh tranh.

Đại sứ Mỹ tại Philippines phê phán Trung Quốc quyết đoán trên biển. Về việc cảnh sát biển Trung Quốc bắn vòi rồng vào tàu cá Philippines ở bãi cạn Scarborough, Đại sứ Mỹ tại Philippines ông Philip Goldberg ngày 1/3 tuyên bố: “Hành động cưỡng ép hoặc sử dụng vũ lực hoàn toàn không thể chấp nhận được. Chúng tôi đã tuyên bố rõ ràng muốn thấy các giải pháp ngoại giao, hòa bình, mang tính pháp lý cho các vấn đề liên quan đến tranh chấp Biển Đông.”

Quan hệ các nước

Quân đội Việt - Trung thiết lập đường dây liên lạc bảo mật. Chiều 25/2 tại Hà Nội, Trung tướng Võ Văn Tuấn, Phó Tổng Tham mưu trưởng Quân đội nhân dân Việt Nam đã tiếp ông Miêu Hồng Bác, Cục trưởng Cục Điện tín Trung Nam Hải, Trung Quốc. Đây là chuyến thăm và bàn về việc thiết lập đường dây thông tin điện thoại bảo mật trực tiếp giữa Bộ Quốc phòng Việt Nam và Bộ Quốc phòng Trung Quốc. Hai bên phân đấu trong năm 2014 sẽ đưa vào hoạt động đường dây này.

Nguyên chủ tịch Nghị viện Châu Âu chỉ trích hành động trên biển của Trung Quốc. Ông Hans-Gert Pöttering, nghị sỹ lâu năm của Nghị viện Châu Âu, Giám đốc Viện Konrad-Adenauer-Stiftung- Đức, hôm 27/2 cho rằng, những hành động của Trung Quốc ở Biển Đông là “không thể chấp nhận”. Theo ông Pöttering, các tranh chấp Biển Đông cần phải được giải

quyết trên cơ sở luật pháp quốc tế, “Hành động đơn phương là điều không thể chấp nhận. Không cường quốc nào được phép thống trị ở khu vực này và các nước liên quan cần xây dựng mối quan hệ hòa bình, hữu nghị. Ở Châu Âu, luật pháp là sức mạnh chứ không phải sức mạnh chi phối luật pháp. Điều này có nghĩa là chúng ta cũng tôn trọng các nước nhỏ hơn”.

Malaysia, Philippines nhất trí giải quyết hòa bình tranh chấp biển. Phát biểu trong cuộc họp báo chung với Thủ tướng Malaysia Najib Tun Razak tại Kuala Lumpur hôm 28/2, Tổng thống Philippines ông Benigno Aquino khẳng định, “Như những người anh em trong ASEAN, chúng ta tin tưởng rằng triển vọng sự thịnh vượng của chúng ta, cũng như của cộng đồng, chỉ thực sự hiện thực hóa trong bối cảnh quốc tế, nơi các quy định của luật pháp quốc tế được duy trì. Hai nước nhất trí giải quyết hòa bình tranh chấp trên Biển Đông, phù hợp với quy định của luật pháp quốc tế, trong đó có Công ước Liên Hợp Quốc về Luật biển.”

Phân tích và đánh giá

“Liệu Mỹ có ngăn cản được Trung Quốc tại Biển Đông?” của *Robert Haddick*. Chắc chắn chiến lược “cải bắp” của Trung Quốc tại Biển Đông và Biển Hoa Đông sẽ vấp phải sự phản kháng từ Mỹ. Việc Trung Quốc thiết lập ADIZ tại Biển Hoa Đông hồi tháng 11 năm ngoái cùng với những động thái tiếp sau đó đã khiến chính sách kiềm chế của Chính quyền Obama không còn phù hợp. Có thể trong thời gian tới Mỹ sẽ vạch ra những ranh giới đỏ dành cho Trung Quốc. Tuy nhiên, Trung Quốc đã dự tính trước điều này bằng việc tiến hành chương trình hiện đại hóa quân sự kéo dài trong hai thập kỷ qua, với trọng tâm hướng vào năng lực tên lửa và tàu ngầm. Với việc thiếu các vũ khí tấn công tầm xa và các khí tài khác để chiếm ưu thế trước chiến lược phong tỏa của Trung Quốc, Mỹ sẽ phải chịu những rủi ro nhất định khi bảo vệ cho các giới hạn đỏ mà họ sắp đưa ra. Quân đội Mỹ phải đối mặt với những rủi ro này bởi chiến lược của Nhà Trắng cũng như chính sách mua sắm trong

thập kỷ qua và trong thời gian tới. Chỉ đến khi chiến lược của Mỹ thay đổi, nếu không các nhà hoạch định chính sách của Mỹ chỉ còn cách hy vọng rằng sức mạnh trên không và trên biển của Mỹ vẫn còn đủ sức răn đe để Trung Quốc, và những giới hạn đỏ do Mỹ đưa ra sẽ không bị thách thức. Tuy nhiên, không ai dám chắc được vị thế này ở Đông Á sẽ được duy trì trong bao lâu.

“Tại sao Trung Quốc không thiết tha với Bộ Quy tắc Ứng xử?” của *Shannon Tiezzi*. Các quan chức của ASEAN cho biết họ sẽ gặp đại diện của phía Trung Quốc tại Singapore vào ngày 18/3 để thảo luận về việc thiết lập một “bộ quy tắc ứng xử” trên Biển Đông. Trung Quốc đã đồng ý thương thảo về bộ quy tắc này tại diễn đàn ASEAN vào tháng 7 năm ngoái, một động thái đã được các nước trong khu vực hoan nghênh. Đáng tiếc, tiến trình này đang diễn ra với tốc độ chậm và ASEAN vẫn chưa xây dựng được sự đồng thuận cần thiết. Các cuộc đàm phán về bộ quy tắc ứng xử gặp nhiều khó khăn bởi đơn giản không phải tất cả các quốc gia ASEAN đều có tranh chấp tại Biển Đông. Nhiều người trông chờ vào Indonesia, nước nắm vai trò lãnh đạo danh dự của ASEAN, sẽ thu hẹp được bất đồng giữa các quốc gia ASEAN. Indonesia trên thực tế đã đảm đương tốt vai trò là một bên hòa giải. Indonesia cũng đã đưa ra một dự thảo

về “bộ quy tắc ứng xử”. Theo Reuters, dự thảo sơ bộ của Indonesia kêu gọi chấm dứt các cuộc tập trận tại vùng biển tranh chấp và tái khẳng định quyền tự do hàng hải tại khu vực. Bản dự thảo được cho là đề ra các nguyên tắc để ngăn chặn các sự cố trên biển. Trung Quốc đã phản

đối việc đi vào đàm phán với một bản dự thảo như vậy, và nếu nhìn vào đề xuất của Indonesia, thì chúng ta không khó để hiểu tại sao. Trung Quốc thường xuyên tiến hành tập trận tại khu vực có tranh chấp, và việc lực lượng Cảnh sát biển Trung Quốc tuần tra xung quanh vùng biển này là cách để Trung Quốc khẳng định sự kiểm soát của mình. Nếu bộ quy tắc ứng xử nghiêm cấm các hành động như vậy, thì rất ít khả năng Trung Quốc sẽ ký kết văn bản này. Trong khi đó, Trung Quốc cũng có những yêu cầu riêng dành cho bộ quy tắc ứng xử, như những gì mà Ngoại trưởng Vương Nghị đã tuyên bố năm ngoái. Ông Vương nhấn mạnh về “sự đồng thuận thông qua đàm phán”, trong đó các cuộc đàm phán này “phải thỏa mãn tất cả các bên”. Theo quan điểm của Trung Quốc, điều này có nghĩa rằng tất cả các quốc gia có quan hệ hữu hảo với Bắc Kinh không nên bị ép buộc phải ủng

hộ một bộ quy tắc ứng xử có câu chữ cứng rắn. Ông Vương cũng kêu gọi “loại bỏ sự can thiệp”, lý do khiến ASEAN và Trung Quốc không đạt được tiến triển về bộ quy tắc ứng xử là bởi sự can thiệp của bên ngoài. Điều mà ông Vương muốn nhắc đến ở đây là sự ủng hộ của Mỹ dành cho bộ quy tắc ứng xử - Trung Quốc đã nhiều lần lên án sự tham gia của Mỹ vào vấn đề Biển Đông, coi đây giống như hành động can dự vào cái mà Bộ trưởng Quốc phòng Lương Quang Liệt gọi là cấu trúc khu vực “đặc trưng của Châu Á”. Nói cách khác, Trung Quốc muốn loại bỏ Mỹ khỏi các vấn đề khu vực, và sẽ không tiếp tục xây dựng bộ quy tắc ứng xử chừng nào Mỹ chưa ngừng can thiệp vào các vấn đề khu vực. Lý do cuối cùng đó là Bắc Kinh sẽ là bên mất nhiều nhất nếu bộ quy tắc ứng xử được thông qua. Một thỏa thuận như vậy sẽ hạn chế các hoạt động của Trung Quốc tại vùng biển này, ngoài ra bộ quy tắc ứng xử cũng sẽ cản trở chiến lược mở rộng các khu vực kiểm soát trên thực tế thông qua hoạt động tuần tra trên biển của Trung Quốc. Các quốc gia thường sẽ không đánh đổi lợi ích quốc gia để lấy sự ổn định được bảo trợ bởi luật pháp quốc tế - ví dụ như Mỹ hiện giờ vẫn chưa ký kết UNCLOS. Trung Quốc cũng không phải là ngoại lệ. Họ sẽ không mất nhiều mà ngược lại sẽ được hưởng lợi không ít với việc trì hoãn các cuộc đàm phán về bộ quy tắc ứng xử - hay chí ít là khiến cho câu chữ trong bộ quy tắc ứng xử mềm mỏng đến mức văn bản này gần như trở nên vô giá trị.

“Malaysia sẽ cứng rắn hơn trong tranh chấp biển?” Bãi cạn James – rạn san hô ngập nước không mấy nổi bật nằm cách bờ biển bang Sarawak của Malaysia chỉ 80 km, nằm trong vùng đặc quyền 200 hải lý của nước này. Bãi cạn này theo cách gọi của phía Trung Quốc là Tăng Mẫu cách bờ biển Trung Quốc tới 1.800 km. Trung Quốc coi đó là điểm cực nam của “đường lưỡi bò” mà nước này đơn phương vạch ra trên Biển Đông. Sẽ không có gì đáng nói nếu như hải quân Trung Quốc không tiến hành 2 cuộc tập trận hải quân gần bãi cạn này chỉ trong vòng chưa đầy 1 năm. Động thái này khiến Malaysia buộc phải có những thay đổi đáng kể trong cách tiếp cận với yêu sách mà Trung Quốc tuyên bố ở Biển Đông. Bộ Ngoại giao và văn phòng Thủ tướng Malaysia cho đến nay đều chưa đưa ra bất kỳ bình luận nào liên quan đến những vấn đề vừa phát sinh trong các tranh chấp trên biển giữa hai nước. Tuy nhiên, điều đó không có nghĩa là Malaysia đang thờ ơ trước vấn đề này. Mới đây, ngày 18/2, các quan chức Philippines, Malaysia và Việt Nam cũng đã có một cuộc họp bàn thảo để tìm ra giải pháp cho các vấn đề tranh chấp trên biển và bộ quy tắc ứng xử trên biển tại Manila. Tiết lộ với phóng viên Reuters sau cuộc họp ở Manila, một nhà ngoại giao Malaysia cho hay: “Trước đó chỉ có Philippines và Việt Nam cùng tổ chức cuộc họp này, nhưng bây giờ, Malaysia cũng đã có mặt ở đó”. Nhà ngoại giao giấu tên này cũng cho biết, tại cuộc họp, các bên đều nhất trí quan điểm

không công nhận yêu sách “đường 9 đoạn” của Trung Quốc đồng thời cam kết thúc đẩy đàm phán bộ quy tắc ứng xử và sẽ mời Brunei tham gia vào cuộc họp tiếp theo dự kiến diễn ra tại Kuala Lumpur vào tháng 3/2014. Bên cạnh đó, tháng 10/2013, Malaysia công bố kế hoạch xây dựng một căn cứ hải quân mới ở Bintulu, thị trấn lớn nhất ở Sarawak và là vùng lãnh thổ của Malaysia gần Bãi cạn James nhất. Dù không nhắc đến Trung Quốc và Bộ trưởng Quốc phòng Malaysia đã tuyên bố, mục đích xây dựng căn cứ này là để bảo vệ trữ lượng dầu mỏ của nước này nhưng rõ ràng, ai cũng ngầm hiểu động thái này là để đối phó với mối đe dọa ngày càng gia tăng từ phía Trung Quốc. Tuy nhiên, cho dù lập trường đang có những thay đổi nhưng Malaysia nhiều khả năng sẽ không mạo hiểm hy sinh mối quan hệ đã có với Trung Quốc. Một nguồn tin thân cận với Chính phủ Malaysia cho biết, nước này sẽ không lên tiếng ủng hộ việc Philippines kiện Trung Quốc ra Tòa Trọng tài Quốc tế về Luật Biển. Theo một nhà ngoại giao cấp cao của phương Tây, sẽ không có những thay đổi lớn trong chính sách tổng thể của Malaysia với Bắc Kinh, “Về cơ bản, Malaysia vẫn giữ cam kết với lập trường của ASEAN và bộ quy tắc ứng xử. Tuy nhiên, mặt khác họ cũng phải đề phòng trước phản ứng của Trung Quốc.”

“Cuộc chiến học thuật của Trung Quốc trên Biển Đông” của *Shannon Tiezzi*. Việc Trung Quốc gia tăng sức mạnh quân sự và đẩy mạnh các hoạt động tuần tra trên Biển Đông đã được

đề cập nhiều trên các phương tiện truyền thông ở nước ngoài lẫn tại Trung Quốc. Tuy nhiên việc Trung Quốc tăng cường khẳng định chủ quyền đối với các đảo tại Biển Đông không chỉ diễn ra trên mặt trận quân sự - các động thái của lực lượng hải quân đang được hỗ trợ bởi cộng đồng học thuật Trung Quốc. Một bài báo gần đây trên China Daily đã đề cập đến một tổ chức như vậy. Trung tâm Sáng tạo Hợp tác về Nghiên cứu Biển Đông (CICSCSS), có trụ sở tại Đại học Nam Kinh, được thành lập vào năm 2012 và là một trong 14 dự án nghiên cứu cấp quốc gia được chính phủ Trung Quốc ưu tiên hỗ trợ kể từ năm 2011. Theo ông Hong Yinxing, Chủ tịch ban lãnh đạo trung tâm, thì trung tâm này được thành lập để thúc đẩy hoạt động nghiên cứu một cách toàn diện về các vấn đề trên biển trong khu vực, là cầu nối giữa các cơ quan học thuật khác, cũng như các cơ quan quân sự và các cơ quan của chính phủ...” Đại học Nam Kinh không phải là cơ sở duy nhất thúc đẩy việc nghiên cứu về vấn đề Biển Đông. Viện Nghiên cứu Nam (NISCSS), ở tỉnh Hải Nam, là một đơn vị có liên kết với Bộ Ngoại giao Trung Quốc và Cục Hải dương Nhà nước Trung Quốc. Được thành lập vào năm 1996, học viện đã được nâng cấp và mở rộng trong một thập kỷ qua để, điều này thể hiện mong muốn của Trung Quốc trong việc đẩy mạnh yêu sách trên Biển Đông. Việc đầu tư và phát triển các viện chính sách chuyên về nghiên cứu Biển Đông tại Trung Quốc cho thấy một chiến lược dài hơi và sâu xa hơn của nước này.

Mục tiêu của Trung Quốc đó là đào tạo ra các chuyên gia có thể bảo vệ cho yêu sách của Trung Quốc không chỉ dựa vào các yếu tố “lịch sử”, mà còn cả trên phương diện luật pháp quốc tế. Giới học thuật của Trung Quốc dường như sẽ tiếp tục nghiên cứu để đưa ra các lập luận dựa trên luật pháp để biện minh cho yêu sách của Trung Quốc, còn quân đội và Cảnh sát biển Trung Quốc sẽ tiếp tục tuần tra và thực hiện các hoạt động của họ để khẳng định sự kiểm soát trên thực tế tại khu vực đang tranh chấp. Bắc Kinh đang thực hiện chiến lược đa phương diện để khẳng định yêu sách của mình trên Biển Đông, và giới học thuật là một phần trong chiến lược của nước này.

“Có tồn tại một cuộc chạy đua về tàu ngầm ở Đông Nam Á?” của *Koh Swee Lean Collin*. Đầu tháng 1 năm nay, Việt Nam chính thức gia nhập “câu lạc bộ tàu ngầm” Đông Nam Á với việc sở hữu chiếc tàu ngầm đầu tiên thuộc lớp Kilo do Nga sản xuất. Cách đây không lâu, Indonesia từng thể hiện mối quan tâm tới việc mua mẫu tàu ngầm tương tự từ Nga, dường như để tăng cường cho hạm đội mới gồm 3 chiếc tàu ngầm

SS-209 đặt mua của Hàn Quốc từ tháng 8/2012. Tháng 11/2013, Singapore đã ký hợp đồng với hãng đóng tàu Đức ThyssenKrupp phát triển tàu ngầm Type-218SG, chiếc đầu tiên trong 2 tàu ngầm sẽ đưa vào biên chế hoạt động vào năm 2020. Trong trường hợp của Thái Lan, mặc dù không mua mới tàu ngầm sau khi lời đề nghị của Đức về các tàu ngầm cũ Type-206A hết hiệu lực tháng 3/2012, Hải quân Hoàng gia Thái Lan đã xây dựng các cơ sở huấn luyện và hỗ trợ neo đậu tàu ngầm dự phòng cho những vụ mua sắm trong tương lai. Hàng loạt thương vụ mua sắm tàu ngầm đang được thực hiện hoặc đã lên kế hoạch gần đây cho thấy những nỗ lực hiện đại hóa hải quân ở Đông Nam Á. Tuy nhiên, một số nhà quan sát lại nhận định, đây là dấu hiệu hồi sinh của một “cuộc chạy đua tàu ngầm” trong khu vực, sau đợt mua sắm vào những năm 1990 đến đầu những năm 2000. Tuy nhiên, các dấu hiệu về địa chính trị và kỹ thuật đã phủ nhận cả sự tồn tại của một “cuộc chạy đua tàu ngầm” trong hiện tại lẫn trong tương lai gần. Bất kỳ tác động tiêu cực nào của việc vũ trang tàu ngầm ở Đông Nam Á ít nhất cũng có đối trọng là xu hướng gia tăng hợp tác khu vực. Mặc dù các nước sở hữu tàu ngầm trong khu vực đang có những nỗ lực rõ ràng nhằm tạo ra một lực lượng hiệu quả và bền vững hơn để bảo vệ vùng biển quốc gia, nhưng không có dấu hiệu nào cho thấy họ đang mở rộng nhanh chóng lực lượng tàu ngầm. Tóm lại, số lượng tàu ngầm trong biên chế trên toàn khu vực Đông Nam Á sẽ vẫn ít

nhiều ổn định trong thập niên tới, với các tàu ngầm mới thay thế cho những chiếc cũ ở các nước hiện đang sử dụng loại phương tiện quân sự này. Có lẽ, quan trọng hơn là, môi trường địa chính trị ở Đông Nam Á chưa bao giờ yên bình như hơn một thập niên qua. Khu vực từng đối mặt với các tranh chấp về chủ quyền và lãnh thổ trên biển, nhưng kể từ đầu những năm 2000, các quốc gia Đông Nam đã giải quyết hầu hết những tranh chấp biển cấp thiết nhất một cách hữu nghị, thông qua luật pháp quốc tế. Các nhóm công tác chuyên môn song phương đã tiếp tục thảo luận về những vấn đề biên giới trên biển còn tồn tại, như đã thấy trong trường hợp của Indonesia và Singapore ở Eo biển Singapore. Nhiều Ủy ban Biên giới Chung được thành lập từ những năm đầu của ASEAN tiếp tục hoạt động nhằm giải quyết những vấn đề biên giới song phương phổ biến, bao gồm cả các vùng tranh chấp lãnh thổ và các vấn đề pháp lý về EEZ. Việc trang bị tàu ngầm và các công nghệ liên quan là xu thế tất yếu của các quốc gia thành viên ASEAN trong nỗ lực hiện đại hóa và tăng cường sức mạnh lực lượng hải quân. Tuy nhiên, dựa trên môi trường địa chính trị, các dấu hiệu kỹ thuật và xu thế hợp tác trong khu vực, nhận định ASEAN đang chạy đua vũ trang tàu ngầm dường như là một quan điểm sai lầm./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp